VIIKONVAIHDE

MAISTERI JA MAAJUSSI

Osuuskunnan monet kasvot

Kansanedustajat **Tuula Peltonen** (sd.) ja **Mikko Savola** (kesk.) selvittäisivät, olisiko osuuskunnista apua perus-palveluiden turvaamisessa. Muun muassa tätä aihetta pohdittiin YK:n Kansainvälisen Osuustoimintavuoden 2012 Suomen pääjuhlassa keskiviikkona Finlandia-talossa.

Valtio voisi Peltosen mielestä tukea myös taloudellisesti osuustoiminnan puitteissa kehitettäviä palveluita. ”Eräissä kunnissa osuuskuntien avulla on koottu työntekijöitä vanhusten virkistystoimintaa ja hoitoa varten. Tällainen toimintamalli estää palveluita karkaamasta vain yksityisten lääkäriasemien käsiin.”

Myös Savola tutkisi osuustoiminnallisen ratkaisun toteuttamiskelpoisuuden. Hän muistuttaa, että lähipalveluiden turvaaminen on kirjoitettu hallitusohjelmaan.

”Mahdollisen osuuskuntamallin tulee olla toteutettavissa nykyisten lähipalvelunormien mukaisesti. Lähtökohtana on oltava ihminen eikä toteuttamistapa”, ähtäriläisedustaja sanoo.

Nuorille työpaikkoja

1990-luvun laman jälkeen eri aloille syntyneitä pienosuuskuntia maisteri ja maajussi pitävät vakavasti otettavina työllistäjinä.

”Näitä yrityksiä on syntynyt pieniin kuntiin vaikeasti työllistettävien hyväksi”, Peltonen tietää. Hän sanoo arvostavansa Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemia-yrittäjyysyksikköä, jossa osuuskuntia pyöritetään opiskelijavoimin.

”Osuuskunta mahdollistaa toiminnan aloittamisen pienin kustannuksin ja tarvittaessa myös muuttamisen osakeyhtiöksi”, toteaa Savola. Häneen ovat tehneet vaikutuksen kunnalliset vesi- ja tietoliikenneosuuskunnat, jotka tuovat välttämättömiä palveluja haja-asutusalueille eri puolilla maata.

Valtaa ja vastuuta

Suomalaisista osuustoimintayrityksistä menestyneimpiin kuuluvat ruokajätit, joista osa on jopa listautunut pörssiin.

Mikä erottaa nämä yritykset kovasta markkinataloudesta?

”Osuuskunta tarjoaa toimijaläheisemmän ympäristön ja omien päätösten paremman seurattavuuden. Kova bisnes laskee katteen varaan”, kiteyttää Peltonen.

”Isonkin osuuskunnan toimintaan on mahdollista tulla helposti mukaan, toisin kuin osakeyhtiössä, jossa omistajat päättävät laitetaanko osakkeita myyntiin vai ei”, Savola vastaa.

Oma vai yrityksen etu

Viime aikoina arvostelua ovat herättäneet poliitikkojen edustajistopaikat ja niiden tuomat mahdolliset jääviyskysymykset esimerkiksi kaavoitusasioissa.

Savolan ja Peltosen mielestä poliitikko voi kuulua hyvin osuuskunnan edustajistoon, kunhan hän ei käytä asemaansa oman hyödyn tavoitteluun. Rajan vetämisessä edustajat kehottavat luottamaan maalaisjärkeen.

Heistä kumpikin toimii osuustoiminnallisen yrityksen hallinnossa. Peltonen on osuuskauppa Keskimaan edustajistossa ja Savola Suomenselän Lähivakuutusyhdistyksen hallintoneuvoston puheenjohtaja.

RIKU-MATTI AKKANEN

JAANA KANKAANPÄÄ

PAIKANNIMI KERTOO

Keiturit ja kantelupukit

Vuohi kesytettiin vähintään 7 000 vuotta sitten. Lypsettävistä kotieläimistä vuohi on vanhin.

Kartalla vuohi näkyy monin paikoin. Lohjan Vohloinen viittaa vuohen karitsaan, kiliin, Kittilän Pokka puolestaan urosvuoheen eli pukkiin. Ahvenanmaalaisen Getan kunnan nimi palautuu sanaan get, vuohi.

Kuttu-alkuisia paikkoja on etenkin Pirkanmaalla ja Satakunnassa. Myös Keituri-nimet viittaavat vuohiin: keituri merkitsee Peräpohjan alueella vuohta tai kuttua.

Pukkilan kunnalle on antanut nimen Pukkilan talo, joka puolestaan lienee saanut nimensä ihmisestä. Kenties Pukkilassa asui vuohenkasvattaja, jota nimitettiin Pukiksi.

Helsingin Pukinmäen alue kuului viimeistään 1400-luvulta lähtien Bocksbackan kartanolle. Kartanon nimi viittaa Bockin vapaamiessukuun. Suomeksi nimi käännettiin vasta 1900-luvun alussa.

Vuohen kulttuurinen painolasti on kahtalainen. Aikana ennen kristinuskoa vuohi liitettiin hedelmällisyyteen. Tämä ulottuvuus on yhä läsnä silloin, kun miestä kutsutaan pukiksi.

Kristinuskon myötä suhde vuoheen muuttui kielteisemmäksi. Matteuksen evankeliumin mukaan viimeisellä tuomiolla ihmiset jaetaan vuohiin ja lampaisiin. Vain jälkimmäiset pääsevät taivaan iloon.

Syntipukki saa kannettavakseen toistenkin teot, kuten Mooseksen ajan uhrimenoissa. Sittemmin tutuksi ovat tulleet valepukit ja kantelupukit.

TOPI LINJAMA

MARTTI KAINULAINEN/LEHTIKUVA

Perussuomalaisten kolme muskettisoturia yhdeksän vuoden takaa. ”Meillä on hyvä ryhmä, koska olemme kaikki erilaisia: Halme on raju, Vistbacka on kova ja minä olen luja”, puheenjohtaja Timo Soini sanoi silloin. Nyt ryhmällä on 36 kansanedustajaa enemmän.

Köyhän miehen kokoomus uskoo suosionsa säilyvän

Perussuomalaisten nousu alkoi vuoden 2003 eduskuntavaaleista. Ensi syksyn kuntavaaleissa puolue uskoo tuplaavansa valtuutettujensa määrän. Se kertoisi suosion vakiintumisesta ja kentän työstä.

Kun kirjoitin perussuomalaisista yhdeksän vuotta sitten, puoluetta ihailtiin ja samalla hiukan pelättiin. Mikä on tämä ”köyhän miehen kokoomus”, isänmaallisen nyrkkeilijän, poliisin ja sujuvan sutkauttelijan poppoo, joka vetää torit täyteen uteliaita mummoja? Voiko se jyrätä muut?

Puolueella oli eduskunnassa ”kolme muskettisoturia”: **Tony Halme**, **Timo Soini** ja **Raimo Vistbacka**.

Kannatus oli vaatimaton, 1,6 prosenttia. Puheenjohtaja Soini uskalsi toivoa jopa 2,4 prosentin kannatusta ja 15:ttä kansanedustajaa. Joitakin tavoite huvitti, mutta siitä eteenpäin suunta on ollut ylöspäin.

Vuosi sitten puolue sai jo 19,1 prosentin kannatuksen ja 39 kansanedustajaa.

”Ilmiö on saavuttanut sen aseman, jota odotin jo kymmenen vuotta sitten”, sanoo **Lauri Heikkilä**.

Heikkilä on ensimmäisen kauden kansanedustaja, mutta toiminut jo SMP:ssä vuodesta 1992, istunut puoluehallituksessa 16 vuotta ja osallistunut ”suurin piirtein kaikkien” puolueen ohjelmien tekoon.

Heikkilän mukaan nousu on tullut kovalla työllä ja sillä, että ”muut töppäsivät ja tekivät ihmisten kannalta huonoja päätöksiä”.

Toisaalta muut ovat omineet perussuomalaisilta lähiruuan ja keskustan **Paavo Väyrynen** kiertänyt maata kilpailijan teemoilla, Heikkilä sanoo.

”Kaikki teemat, mistä Paavo puhuu, löytyvät perussuomalaisten ohjelmasta. Ja sieltä se Paavo on tainnut ne ottaakin.”

Kuntavaaleissa tulos tuplataan

Heikkilä uskoo, että puolueen nousu kestää, sillä jäsenmäärä on tuplaantunut, talous kunnossa ja kenttätyö rullaa.

Kenttätyön määrän on nähnyt alajärveläinen Raimo Vistbacka, joka kuuluu niinikään puolueen perustajiin, ehti toimia 24 vuotta puolueen kansanedustajana ja istuu vielä eläkeläisenäkin puoluehallituksessa.

Nyt hän kiertää maakuntaa piirinsä tuoreena puheenjohtajana. Hän on nähnyt Etelä-Pohjanmaalla, kuinka uusia paikallisosastoja on perustettu, vanhoja elvytetty ja kuntapoliitikot vaihtaneet puoluekirjaa hänen silmiensä edessä – kun on pyydetty nimismiehen puumerkkiä valtuustoryhmän vaihtamiseen.

”Mietin ensin, ajanko turhaan 200 kilometriä johonkin vartin kokoukseen, mutta yksikään palikka ei pettänyt. En olisi ikinä uskonut, miten hyvin asioita siellä hoidetaan.”

Lauri Heikkilä uskoo, että ensi syksyn kuntavaaleissa valtuutettujen määrä voi kaksinkertaistua. Kannatus oli 5,4 prosenttia vuonna 2008. Vistbacka arvioi, että kannatus voi nousta 1–2 prosenttia.

”Valtakunnallisilla gallupeilla ei tee näissä vaaleissa mitään. Kuntavaalit ovat kylä- ja sukuvaalit. Jos on äänekäs ihminen, jolla on laaja suku, ja kuuluu maamiesseuraan ja marttakerhoon, saa ääniä”, Vistbacka sanoo.

”Me tiedämme, mitä kansa haluaa”

Kannatus on saanut pontta varsinkin kokoomuksen ajamasta kuntauudistuksesta.

”Jos keskustalla on herätys Väyrysen kautta, meillä se on sitä, että uskallamme sanoa, mitä kansa haluaa”, Vistbacka sanoo.

No, mitä?

”Sitä, että jokaisella kuntalaisella on mahdollisuus päättää omista asioistaan ja elää ihmisarvoista elämää. Ei Helsingissä edes tiedetä tammipöytien takana, millaisissa oloissa täällä periferiassa eletään.”

Vistbacka on tyytyväinen, etteivät perussuomalaiset menneet mukaan Kataisen ”riistohallitukseen”.

”Siellä puhutaan harmaasta taloudesta, kun täällä maalla pitää odottaa aura-autoa ja poliisia kaksi ja puoli päivää. Tämähän on irvikuva.”

Enemmänkin ääntä voisi olla

Entä nämä lööppimiehet, ensin Halme ja nyt Hakkarainen?

”Jos vaalit olisivat nyt, Hakkarainen saisi 20 000 ääntä. Jos oikein kovaa lyödään, järjestelmä lyö takaisin. Ja äänestäjät toimivat päinvastoin kuin lehdistö toivoo”, Vistbacka sanoo.

”Suomalaiset ovat värikästä väkeä”, Heikkilä kuittaa. Hän sanoo olevansa kohukirjoittelulle immuuni, sillä hän on elänyt 24 vuotta Perniön alkoholistien huoltolaitoksessa, jossa hänen vanhempansa työskentelivät.

Parlamentaarinen räväkkyys on jäänyt vähemmälle. Heikkilä huomauttaa, että puolueen 39 hengen eduskuntaryhmä ei ole tullut pystymetsästä, vaan valtaosa on hankkinut kokemusta kunnallispolitiikassa.

”Mutta ei ole pidetty niin kovaa meteliä kuin olisi voitu pitää”, hän myöntää.

”Viljelijöiden tilanne on surkea”

Miten siis on: kääntyisikö **Veikko Vennamo** haudassaan, jos näkisi puolueen ja Suomen nykytilan?

”Kääntyisi. Ja niin kääntyisivät sotaveteraanitkin. Viljelijöiden ja pienyrittäjien tilanne on surkea, ja yhtiöpohjaisella suurtuotannolla heikennetään maaseudun työllisyyttä entisestään”, Heikkilä suomii.

Esimerkiksi EU:n kolmen kasvin viljelykiertovaatimus on ”järjetön” keskimäärin 37-hehtaarisille suomalaistiloille.

Heikkilä on itsekin viljellyt 13-vuotiaasta saakka Lounais-Suomen Marttilassa sijaitsevaa 14 hehtaarin kotitilaansa veljensä kanssa.

”Näitä alikoulutettuja perussuomalaisia ollaan molemmat”, elektroniikan ja tietoliikennetekniikan tohtori vinoilee itsestään ja diplomi-insinööriveljestään.

Soini lisää kannatusta

Onko puolue nyt suosionsa huipulla? Pysyisikö se siellä ilman Soinia?

”On väärin sanoa, että olisimme yhden miehen varassa. Se on jo melkein rasismia meitä muita kohtaan”, Lauri Heikkilä sanoo.

”Keulakuvia tarvitaan, mutta ei yhdellä messiaalla pitkälle mennä. Koko puoluekenttä on tehnyt kovaa työtä. On käsittämätöntä, millainen innostus tavallisilla ihmisillä tuolla kentällä nyt on”, Vistbacka vastaa.

”Oletan, että jos Soini lähtisi lähiaikoina, puolueen kannatus laskisi tuntuvasti. Mutta en usko, että se romahtaisi mitättömän pieneksi”, valtio-opin professori **Heikki Paloheimo** Tampereen yliopistosta sanoo.

Toisaalta kannatuksen pohjana oleva ihmisten kaipuu menneeseen parempaan aikaan, tyytymättömyys kansainvälistymisen aiheuttamiin vaikutuksiin ja eurokriisi eivät riipu Soinista.

Politiikka on vuoristorataa

Populististen puolueiden kannatuskehitys on ollut Länsi-Euroopassa usein varsinaista vuoristorataa, professori Paloheimo huomauttaa.

”Viimeisten 20 vuoden aikana ne ovat kuitenkin vahvistaneet asemaansa useiden eri maiden kansallisissa puoluejärjestelmissä. Tämän vuoksi oletan, että perussuomalaisten korkea kannatus on pysyvämpi ilmiö.”

”Kun on itse ollut kahdeksan vuotta valtakunnallisen puolueen ainoana edustajana eduskunnassa ja kannatusta oli 0,6 prosenttia, nykytilanne mykistää tällaisen vanhankin miehen”, Vistbacka sanoo.

”Jatko riippuu siitä, miten järkevästi toimitaan.”

”Politiikka on aaltoliikettä. Ei pelkästä mitättömyydestä voi nousta 20 prosenttiin ja vain olla siellä, siihen tarvitaan työtä”, Vistbacka sanoo.

”Mutta en olisi osannut arvata, että keskustan yleiskannatus voi laskea vaaleissa niin alas. Tuolla alueilla, missä itsekin liikun, keskustan paikallinen ja periaatteellinen kannatus on paljon suurempaa.”

Perussuomalaisten pysyvämpi kannatus on maaseudulla keskustan kannalta kova haaste, Paloheimo sanoo.

Heikkilän mukaan perussuomalaiset saavat kannatusta pienviljelijöiden kaupunkeihin muuttaneilta jälkeläisiltä, ”jotka ajattelevat omilla aivoillaan”.

EIJA POUTANEN

Perussuomalaisten (SMP:n) kannatus

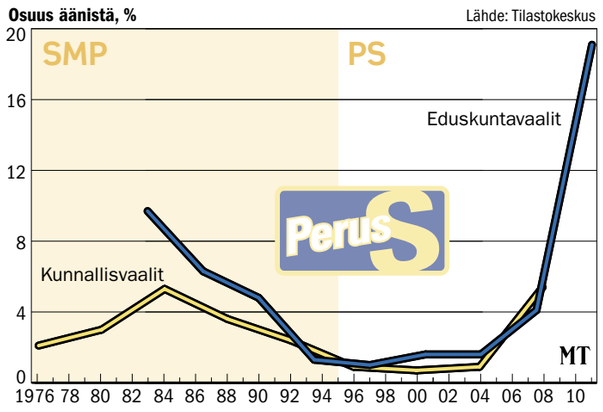

JAANA KANKAANPÄÄ

Uskon, että kuntauudistus on kokoomukselle poliittinen itsemurha samaan tapaan kuin jätevesiasetus oli keskustalle, perussuomalaisten kansanedustaja Lauri Heikkilä sanoo.